

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בהר בחוקתי
תשפ"ו

גיליון 310

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

מלווים ועוזרים

פניני פרשה

"בהר סיני" (כה"א)

רש"י בפרש"ו: **"מה שמיטה נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני"**.

אפשר להוסיף על הדיוק של **"הר סיני"**, שמקיש אליו את **כל התורה**, שזה גופא הגורם לקבלת התורה, דהא **"הר סיני"** מרמז על **שפלות וענוה** - שהשפיל את עצמו, כידוע ממאמר רז"ל, בעת קבלת התורה.

וקניין תורה הוא במידת ה**"ענוה"**, כדברש חז"ל (תענית ז): **"למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה"**. וכן אמרם על הפסוק: **"וממדבר מתנה"**, שאין התורה ניתנת אלא למי שמשים עצמו **"מדבר"** (מד"ר חוקת י"ט).

ואפשר להסמך ולהוסיף, ע"פ המובא בליקוטי מוה"ר"ן (תורה י"ד) עה"פ: **"שבו איש תחתיו"** שקבלת התורה תלויה במידת הענוה - **אפילו נמוך ממדרגתו**, ולפי דבריו אפשר להקיש לנאמר במתן תורה בהר סיני: **"ויהצבנו בתחתית ההר"** - ענין ענוה ושפלות, גם מתחתית ההר - תחת מדרגתם הם.

"בהר סיני" (כה"א)

דברר רש"י: **מה ענין שמיטה אצל הר סיני ? יעוי"ש**.

ואפ"ל; דהא **תכלית מעמד הר סיני** הוא ה**"אמונה"**, ע"ד הפסוק **"כל מצותיך אמונה"** (תהלים קי"ט). וכן מאמרם (מכות כד): **בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר וי'צדיק באמונתו יחיה"** (חבקוק ב.ד). והא בשמיטה הוי גילוי האמונה בכל הבריאה, וכדכתיב בהמשך **"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה"**. וזהו הר סיני, ענין האמונה, עם מצות שמיטה.

"ושבתה הארץ שבת לה" (כ"ב ב)

שבעה פעמים כתוב לשון: **"שבת"** בפרשה זו של שמיטה: **ישבתה הארץ שבת. ובשנה השביעית שבת שבתון. שבת לה"**. שנת שבתון. והיתה שבת הארץ.

אפ"ל, רמז לשבע שנים לשנת השמיטה.

כן אפ"ל; דהא בקיום מצות השמיטה, מכריזים **שהארץ שייך לה'**, וכמ"ש: **"שבת לה' שדך לא תזרע"**. וזה כנגד הפקעת הארץ משבעת העממין, וכמובא בדברי רש"י (בראשית א): **"אמר רבי יצחק, אומות העולם לא יכולים לומר לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעת גוים, ואומרים להם כל הארץ של הקב"ה. ובכאן ע"י שמיטה מתגלה שהארץ של ה' - היפך טענת שבעת העממין. וזהו רמז מספר שבעה - כנגד שבעה העממין.**

כן אפ"ל; ע"פ המובא (אדר"ל נו ט. ויק"ר כט ט. זהר א לט) **שבעה שמות לארץ: ארץ, אדמה, ארקא, חרבה, יבשה, תבל, חלד**. וכנגד זה שבעה לשונות: **"שבת"** בארץ.

"ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול" (כ"ה)

כל השפע תלויה כפי החיות האלוקית שמכניס האדם בארצות שבו, וכדברי התנא דבי אליהו (א"י, ג' ב) **"מעיד עלי שמים וארץ שאין פירות תבואה באין לידי הרקבה אלא מתוך דרכיהן של בני אדם"** - שאין בהם אלוקותו ית'.

וזהו: **"ולחיה"** כפי החיות י-ה שאתה מכניס: **"בארצך"**

ובשביל זה נקרא בשם לוה ומלוה, לשון לווי והתחברות, כי על-ידי הלוואה חן, מתחברין זה לזה ומאירין זה לזה הגוהין עלאין.

וע"כ נקרא אצל העולם **"הלוואת חן"**, יחן דיקא, זה בחינת הארת הגוהנים שהם עיקר הפאר והחן, כמו שפירש שם אדמו"ר ז"ל, על הפסוק, **"חן בעיני ה"י"**.

זכות הלוואה לדורות ולצאח

ועד כמה השלכותיה של הלוואה היא לצאח, נוכל ללמוד מסיפורו של החסיד ר' משה ירוסלבסקי ז"ל, בהלוואה על סך 10.000 לירות עבור בנין בית הכנסת הגדול דחסידי ברסלב במאה שערים (השול).

וכך סיפר בנו ר' נחמן (מימי הנחל ניסן תשפ"ב): בעת שחשב החסיד רבי אליהו חיים רוזין לסוע לחו"ל, להתרים את אח"כ עבור הוצאות הבניה המרובות, פנה לר' משה ירוסלבסקי ואמר לו: **"כאשר אבוא לחו"ל לבקש עבור הבנייה יחשבו שאני מדומיין... אני צריך להתחיל לחפור שירא שאני רציני..."** ברשותו של ר' משה היה אז 10.000 לירות שהיו כל רכשו, אך הוא לא היסס פעמיים, ונתן לר' אליהו חיים רוזין את כל כספו בהלוואה, למרות שידע שדרך הטבע אין לו את היכולת להחזיר את הלוואה...

כאשר התחילו לבנות, ור' אליהו חיים רצה לפרוע החוב, לא הסכים ר' משה, באמרו: **"תתקדם עם העבודה, ובנייתים אחכה עם החוב"**. וכך דחה שוב ושוב עד פטירתו, מלבד אלף לירות שהחזיר בתחילה. ואף גם בנו ר' נחמן מושק בדרכי אביו, וסירב לקבל את תשלום החוב, שהפך בדרות השנים לקירות בית המדרש הגדול של חסידי ברסלב.

ומוטב שיהיה בעל חוב לעצמו מלהיות לאחרים

עוד זאת עלינו לדעת כשמדברים על הלוואות, שיש לנו בהיזהר ולהישמר מלהרבות בלקיחת הלוואות, ויעוין בארכה ב"שיחות הר"ן" (קב) שכותב בין דבריו: **"...ואם נדמה לו שצריך מלבוש, או לאשתו ובניו אף על פי שמוכרח לו: אל ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות בעל חוב, אך ימתין עד שיבוא עתו. וטוב לסבול דחק אפילו במזונות, וכל שכן במלבושים ודירות וכו', ולא להיות בעל חוב. ומוטב שיהיה בעל חוב לעצמו או לבני ביתו מבלבושים, מלהיות בעל חוב להחנווני או לאחרים. כי בכל עניני פרנסה צריכים להמתין עד שיבוא עתו כמו שכתוב: **"עניני כל אליך ישברו ואתה נתן להם את אכלם בעתו"**. אכן כן; והירות ושמירה בחובות והלוואות.**

שירת הפרשה

"וכי ימוך אִחִידך... וְהִחֲזַקְתָּ בוֹ" נִקְרָאת בַּפְּרָשָׁה וְכִבֵּר מוֹבָא בַּפּוֹפְרָשִׁים דְּקָאִי עַל מִצְוֹת הַלְוָאָה.

גְּדוּלָה גְּמִילוֹת חֲסִדִים יוֹתֵר מֵה' צְדָקָה" גְּדוּלָה הִיא מַעֲלַת מִצְוָה זו וְרוֹם עֲרָפָה.

עַל יְדֵי גְמִילוֹת חֲסִדִים מְאִירִים זֶה לְזֶה בְּשִׁמְחָה וּמְאִירִים הַגּוֹנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּהֶאֱרָה נִפְלְאָה.

לְעֹזֵר לְזוֹלָת בְּעַת דְּחָקוֹ בְּעֶזְרָה - זוּהִי הַמִּצְוָה לְהַחֲזִיר אֶת הַדָּל וְהָרֶשׁ לְקַדְמוֹתוֹ בְּרוּחַ טוֹבָה.

השבוע קוראים בפרשייתנו את הפסוק **"וכי ימוך אִחִידך ומטה ידו עמך והחזקת בו"**. וכך הם הדברים בפרש"י: אל תניחו ידו ויפול ויהא קשה להקימו, אלא חזקה משעת מוטות היד. למה זה דומה למשוי שעל החמור, עודהו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ חמשה אין מעמידין אותו.

ב"ספר החינוך" (מצוה ש - המצוה האחרונה בפרשייתנו בעניני ערכין) כותב שבכאן קאי על הלוואה, וכלשונו: **דכתיב גבי הלוואה (ויקרא כה לה): וכי ימוך אִחִידך ומטה ידו עמך והחזקת בו. דהינו הלוואה, כדכתיב בסופיה: אל תקח מאתו נשך ותרבית וגו'.**

וכך אנו מוצאים בספר **"אהבת חסד"** (למך החפץ חיים): **שהעזרה בכאן, זה בכל דבר שעוזר, מתנה או הלוואה, וכדומה. וכדבריו: "וכי ימוך אִחִידך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך"**, ונאמר (שם ל"ו): **"וחי אִחִידך עמך"**, שנצטוונו במצות עשה הזו; להחזיק ביד אחינו שִׁמְךָ ולידתן לו מתנה, או הלוואה, או לעשות עמו שותפות, או להמציא לו מלאכה, כדי שיתחזק בוה, ולא יפול ויצטרך לבריות, והמונע עצמו מכל זה, עובר מצות עשה זו.

עיקר מצות הלוואה לעני שינצל מן העניות

בפנימיות מעלת החסד והלוואה לזולת, אנו מוצאים בליקוטי הלכות' (גבית מוה ג' ה) בכתבו: **ועל כן גדולה גמילות חסד יותר מן הצדקה, כי כשנותן לו צדקה אינו נותן לו רק מעט כדי מתנת ידו, אבל הלוואת חן, הוא מלווה לו איזה סך מסוים, ועל ידי שמלווה לו לשעה, על ידי זה נעשה עכשיו המעות אצל הלווה כשלו... כי זה עיקר מצות הלוואה לעני לראות לעזור להעני באופן שינצל מן העניות לגמרי, כמו שכתוב: **"וכי ימוך אִחִידך עמך והחזקת בו וכו"**. וכמו שפירש רש"י שם, אל תניחה ליפול וכו', כי עד שלא נפל אחד יכול להקימו... שזהו עיקר המצווה של צדקה וגמילות חסד, כדי לבטל העניות מישראל לגמרי על ידי צדקה ומשפט...**

הלוואת חן

בשרשי המצווה ומעלת החסד והלוואה לזולת, הוא בליקוטי הלכות' (בעודת אליים ג א) ע"פ תורה כ"ה בליקוטי מוה"ר"ן, וכלך לך לשונו:

כי ישראל הם הם הגוונים, בחינת ישראל אשר בך אפתאר, שבהם מתגלה פאר הגוונים. וכל אחד מישראל יש בו גוון מיוחד כפי שרשו באבני החושן והאפוד, שהם שעירות דקדושה של ישראל, כי היו שווים הון רב ובהם היה כל הגוונים, וכשנכללן זה בזה ומאירין זה לזה - על-ידי צדקה וחסד שעושה אחד עם חברו מממונו, ששם עקר הגוונים, אז הגוונים נכללן זה בזה ומאירין זה לזה, ואז עיקר התגלות פאר הגוונים. ואז דייקא נתגלה גדולת הבורא וכנענין הקליפות שהם כוח המדמה, ועולה מדרגא לדרגא, ומעלה גם חברו מדרגא לדרגא...

ובשביל זה הזהירה התורה להלות לחברו; הלוואת חן וחסד כמו שנאמר, **"אם ספק תלוה את עמי וכו"**. והיא גדולה מן הצדקה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: **גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה. כי על-ידי הלוואה, מחזיק ביד חברו ביותר שיוכל להתפרנס על-ידי הלוואתו. ובהפרנסה של איש הישראלי מאירין הגוונים. נמצא, שעושה לו טובה וחסד גדול בשמיות וברוחניות, ואחר כך יחזיר חברו וישלם לו ויחזיר בו הגוונים שבממון ויאירו זה לזה, שזה עיקר שלמות הארת הגוונים, כשמתנהרין ומאירין זה לזה-וזה לזה.**

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה בנושאת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זשי"ע

ונתתי גשמכם בעתם" (ויקרא כ"ו - ד)

בגשם העז נוסע לרבינו

היה זה באחד מהשנים שרבינו עוד היה גר בעיר 'ברסלב' - שנת תק"ע; חל להיות ראש השנה ביום שני ושלישי. רביהם המהסידים כבר הקדימו את בואם לפני יום השבת קודש, כך שבלי לזכור ברית - הלוחיות של ערב ראש השנה, יאמרו כבר יחד עם רבנו וישוהו אצלו בעיר ברסלב.

כל הנוגו גם אנשי שלומנו שמעיר 'טשערין' שהזדרזו לנסוע ובאו כבר לשבת קודש לברסלב, בכדי לשהות מוקדם עם הרבי לשהות במחיצתו כאמור בזכור ברית.

אולם היה זה רבי אבא שוחט ובודק, שלא נסע עמהם יחד מסיבות שונות מלפני השבת, אך יצא לדרך בערב שבת קודש יחד עם בנו ר' שמואל, והספיק לבוא לשבת רק עד העיר אומן שהיא רחוקה מברסלב כמה קילומטר, ושבת שם בשבת.

במוצאי שבת, כשרצו רבי אבא ובנו לצאת לדרך לכיוון העיר ברסלב התחיל לרדת גשם שוטף ועז, והגשם את כולם לבתים, ולא ידע איך יצליח להגיע לברסלב על ראש השנה כשכל הדרך בוצית, וכמעט שאי אפשר לנסוע מחמת הגשם הסוער.

אולם רבי אבא לא אמר נואש, מחר ערב חג הוא מוכרח להגיע לעיר ברסלב על ראש השנה, הוא הזדרז והלך לכמה בעלי עגלות שמצאו מסתור ומחסה מכורבלים במעליהם, וביקשם שיסיעוהו לברסלב, אך כל תחנונו לא העילו ושום בעל עגלה לא אבה לצאת לדרך קשה זו.

רבי אבא הפציר בהם מאוד עד שנענה לו אחד מבעלי העגלה באמרו: אם תיתן לי שלש עשרה רובל טבין ותקילין אקח אותך למחוז חפצך. רבי אבא שהיה עני מרוד ומרוב עניותו כמעט לא היה לו אפילו להחליף בגדיו לכבוד שבת קודש, הסכים לשלם סכום גדול זה - העיקר להיות עם רבינו בראש השנה. ומאין יהיה לו הכסף לשלם? רבי אבא חסך פרוטה לפרוטה במשך השנה וקנה גביע מהודר ויפה של כסף בכדי להעניקו לרבינו למתנה, מגביע זה יפדה שלוש עשר רובל ותמורת הגביע - שהיה ברצונו לתת לרבינו כמתנה - הוא ישלם לעגלו עבור הוצאות הנסיעה.

אולם, לאחר שבעל עגלה הסכים, חזר בו שוב מלהסיעו, עקב הגשמים והדרכים העקלקלות ולא רצה לנסוע, על אף על פי שרבי אבא הבטיח לו את הסכום הגדול שביקש... אולם כאן התערבו חבריו העגלונים בטענם: אנחנו לא הסכמנו כלל לקחתו, אולם אתה שהבטחת לו, מחויב אתה לנסוע עמו, ברוב שידולם הסכים לדבריו הראשונים והחליט לצאת למסע מפרך זה בגשמים הסוערים ובמזג האוויר הקשה ששרר בחוצות העיר.

כך הם נסעו במשך כל הלילה, ובבוקר הספיקו להגיע רק עד העיר 'טעפליק', שהוא כשלושים וחמשה קילומטר מאומאן, עקב הנסיעה שהייתה קשה וארוכה מרוב הבוץ והגשם, ובקושי התקדמו במסעם. שם בטעפליק נתן בעל עגלה כהרגלו אוכל ומספוא לסוסים העיפים, ואחר אכלם ושתייתם המשיכו בנסיעתם, כך שעד צהרי היום של ערב ראש השנה הצליחו להגיע בקושי רק עד העיר הייסין, הרחוקה מברסלב כשלושים קילומטר.

בעל העגלה שהתעייף כבר מאד מנסיעתו הקשה לא רצה בשום אופן להמשיך, אך רבי אבא לא אמר נואש, וממש התחנן בדמעות לבעל העגלה, תוך כדי שהוא טוען כנגדו שהבטיח לו להגיע ליעד להעיר ברסלב ולא יכול להישאר על אם הדרך.

בעל העגלה התלהב מדברי העידוד והחיזוק של רבי אבא'לה וכשאך יצאו לדרך מהייסין אחר שהאכיל את הסוסים, שאת הבעל עגלה לסוסים בהלצה "ילדים לרבנו" קינדערלאך גליך צום רעבינן וכמו שהסוסים הבינו שאם אשר ביקש - והחלו להרוג שלא כדרך הטבע וכך הגיעו לעיר ברסלב בעת שכבר התפללו הקהל תפלת מנחה של ערב-ראש-השנה, ולא היה לו אפילו פנאי לפרוס בשלום רבנו. עייף ומותש מהנסיעה נכנס רבי אבא לבית הכנסת והצטרף למנחה יחד עם כל הקהל.

אתא ובא ליל ראש השנה, רבינו יושב בראש השולחן עם החסידים והאורחים כמנהגו שהיו מתאספים לשולחן רבנו ברעדה ובמורא כראוי ללילה גדול זה.

על אף שהגו רבנו לבלי לזכור כלל בלילה הראשון של ראש-השנה שום דיבור חולין, חרג ממנהגו בקודש, פנה אל רבי אבא'לה ואמר לו: "אבא'לה ספר לי את הנסיעה שלך... רבי אבא התמלא חיל ורעדה וחשש לספר, וכי מה יספר? שמכר את הגביע שהביאו עמו כמתנה לרבנו בתמורת נסיעתו? אולם רבנו לא הרפה, ופנה אליו שוב: "אבא'לה אל תפחד וספר לי את נסיעתך" - לרבי אבא לא נשאר לו שום ברירה, ובקול העידוד של הרבי החל לספר את כל סדר נסיעתו, כל טלטולי הדרכים, והקושי שהשיג עגלון, וספר גם זאת; שהיה מוכרח למכור את הגביע תמורת נסיעתו. בגמרו לספר אמר לו רבנו: "להבעל דבר עבור הגביע אוציא לו עוד את השינים והעיינים..."

והוסיף ואמר: "אתה אבא'לה, בעולם-הזה כבר לא כדאי, ואתה שמואל קח לך מעט מהמרק", "דעם בעל דבר איבער דעם בעכער וועל איך אים נאך ארויס נעמען די ציין מיט די אויגן", "דו אבא אויף דעם עולם איז שוין נישט כדאי, און דו שמואל נא דיר איבערעל יוך".

וכך רימן רבינו שהוא ישלם לו עבור הנסיעה בעולם הבא. ברם, לבנו ר' שמואל שהצטרף עמו יחד למסע ישלם ויחזיר לו כגמולו בעולם הזה.

ואכן, מדבריו לא ישוב דבר ריקם; תיכף לאחר חג הסוכות נפטר רבי אבא מטשערין. ובנו רבי שמואל התעשר מאוד, וממנו ירש רבי אבא'לה המפורסם מהעיר אומן שהיה בנו של ר' שמואל את כל עשירותו, ופיזר ממנו הרבה צדקות, כל ימי חייו.

מן המצור שהא ישיקי המצרים | תחזיק בידו את השוקלד

לְדַיִם יִקְרִים! נִמְצְאִים אֲנִי בְיַמֵּי הַסְּפִירָה, יָמִים שְׁמֹנֶת בָּהֶם תִּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, עַל כִּי לֹא נִהְיֶה כְּבֹד זֶה בָּהֶן. וּבְכֵן מוֹבָא בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים עַל כֵּן - לֹא שָׁהִם פְּגִיעוֹ הַלֵּילָה אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי, אֶלָּא לֹא מִסְפִּיק כְּבֹדוֹ הָאֶחָד אֶת הַשָּׁנִי. לֹא הָיוּ מִסְפִּיק רְגִישִׁים לְזוּלַת - לְחִבְרִים.

בְּהַקְשָׁר לָהּ, כְּדֹאֵי לְכֵן יִלְדִים יִקְרִים, לְהַקְשִׁיב לְסִפּוֹר, שְׁמִמְנוּ נוֹכַח לְלַמֵּד מֶה זֶה רְגִישוֹת לְשָׁנִי. הִנֵּה זֶה בְּאֵת מְנִסְיוֹתָיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמוּאֵל שְׁפִירָא לְמִירוֹ, הִבִּיא עִמּוֹ אֶחָד מֵהַחוֹקְעִים חֲפִיצֵת שׁוֹקֵלָד, וּבְעֵת הַנְּסִיעָה חָלַק מִמֶּנָּה לְנוֹסְעִים. רַבִּי שְׁמוּאֵל שְׁלֹא חָפֵץ בְּשׁוֹקֵלָד לְאֶלְלוֹ, חָשַׁשׁ אוֹיֵל יִפְגַע וְיִקְלַם זֶה אִישׁ שְׂרוּצָה לְתַת לוֹ שׁוֹקֵלָד, - כְּשֶׁהוּא לֹא יִקְבַּל זֹאת מִמֶּנּוּ. אוֹ אוֹיֵל אֶפְלוּ הוּא רַק יִרְגִּישׁ אִיזוֹ שֶׁהִיא אֵי נוֹחוֹת, אִם רַבִּי שְׁמוּאֵל לֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ אֶת הַשׁוֹקֵלָד.

לְכֹחַ אֵימֶה רַבִּי שְׁמוּאֵל מֵאִישׁ זֶה אֶת הַשׁוֹקֵלָד, אֲדָּ לֹא הִכְנִיסוֹ לְפִי, אֶלָּא הִחְזִיק אוֹתוֹ חֲשָׂאֵי בְּיָדוֹ עַד תַּם הַנְּסִיעָה, גַּם כְּשֶׁזֶה נָמַס בְּיָדוֹ, וְלִקְלָד אֶת יָדוֹ לֹא עָזְבּוּ כֹּל מִשְׁעֵי הַנְּסִיעָה הָאֶרְבָּה, הַכֹּל בְּכַדִּי שֶׁחִלְקֵהָ לֹא יִפְגַע אִישׁ זֶה שְׁנֵתוֹ לוֹ אֶת הַשׁוֹקֵלָד... זְהוּ; רְגִישוֹת וְאֶכְפָּתִיוֹת לְשָׁנִי...!

המשך פניני פרשה

- בארציות שלך, כן תהיה: 'כל תבואתה לאכול'. וכבר מובא בארבע ענין מעלת הרוח חיים, והחיות שיש להכניס במצוות.

"וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל יושביה... ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו" (כה, ו)
שנת החמישים מרמז על תשובה שער החמישים - בינה'. כמובא בזוהר (ת"ג רט"ז, ח"א ע"ט, ליקוטי מוהר"ן ע"ג ח"ב).

בזה שמקבל האדם על עצמו עול "תשובה", מתקיים בו: "וקראתם דרוך בארץ" שנהיג בן חורין מהעבירות שבידו. ובהמשך הפסוק: "ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו" כי עיקר התשובה הוא להחזיר ולהשיב הדבר שמקום שניטל משם כמובא בזוה"ק, ומבואר ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ל"ה), "תשובה היא בחינת זרקא, להחזיר את הדבר ממקום שאנתגלית מתנון - להחזירו לשורשו".
וכן יש להוסיף; שעל ידי התשובה חוזר לשורשו ונעשה כקטן שנולד, כמובא. וזהו: "אל משפחתו" - אל מקור מחצבתו.

יובי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו" (כ"ה, ד)
כשמדברים עם חברו ביראת שמים, צריך להיות עיקר כוונתו להשפיע ולא בכדי להראות חכמתו וידיעתו, וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תו' לד) על הפסוק: 'ומקבלין דין מן דין' ששניהם יהיו שווים ולא יתגאה האחד על זולתו. וכעין כך מובא בספר 'פרי הארץ' (ג) וזה לשונו: "וכן כל אחד יכול להעלות את חברו, אבל אינו יכול להתעלות על ידו כי אם בהקטין עצמו לפניו".
בזה יתפרש הפסוק: "יובי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" שמרמז על ענין הדיבור בין האחד לזולתו בתורה ויר"ש. דעיקר הקניין הוא בדיבור, התנאי לכך: "ולא תונו איש את אחיו" שיהיו דברים היוצאים מהלב, להשפיע לזולת בכנות ובאמת.

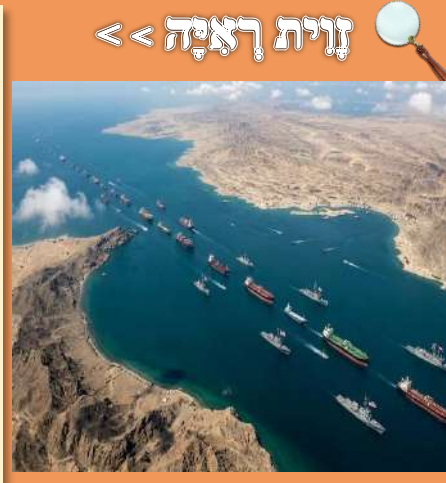
"שש שנים תזע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון" (כה"ג)
לאחר הזריעה והחרישה - זוכה האדם לקבל את השפע מלמעלה - ה"שבת שבתון" - מקור הברכה והשפע. וכדבריהם (מד"ר שיר השירים ה): "פתחו לו פתח אחד של תשובה כחודו של מחט, ואני אפתח לכם כפתח פתחו של אולם".
זאת ועוד: לאחר שמוכר את עצמו בששת המידות - שש שנים המידות, זוכה למידת המלכות - הספירה 'השביעית' (השנה השביעית). שרומז על: 'אור חזרי' (כמובא בזוהר הרקיע אחרי כ"ג, ועוד). דהא המלכות - מקבלת ומשפיע יחידי.

"והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי כל הארץ" (כ"ה ב')
'ארץ' מרמז על יסוד 'עפר', הטבעיים והכישורונות שהאדם נולד עמהם. שאף שנראים שמפריעים לעבודת ה', יש לדעת שדייקא בזאת העבודה רוצים מלמעלה. כי זאת הארץ, שעמו נולד - "לא תמכר לצמיתות". ובסיומו של הפסוק: "כי לי כל הארץ" - שכל אלו הטבעיים שיש באדם ממנו הם, וכך רצוני בך. כי הרי אין מעמידים לאדם קושי ונסון שאינו יכול לעמוד בכך. וכדברי חז"ל.

ויעויין בליקוטי הלכות שבת ז', באריכות על הפסוק: "לך לך מארצך וממולדתך", שנדמה לאדם שאינו יכול להיפרד מההרגלים שנולד עמם).

"וציאתי לכם את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" (כה כא)
אפ"ל: "ששית" רמז על ספירת ה"יסוד". וידוע מספרי"ק ובייחוד בדברי הזה"ק שבה כלול כל התורה כולה, ועיי"כ זוכים לאור התורה, (יעויין ליקוטי"מ י"ט ועוד).

גם בגלי הים הפוערים, ללא ציוני דרך וסימנים, ישנם נתיבים המגיעים ליעד...

זוית ראיה <<